

19.11.2018

Suomen sosiaaliturvan kehittäminen globaalissa maailmassa

Essi Rentola

KANSAINVÄLINEN SOSIAALITURVA

Mikä on Suomen
omissa käsissä?

Ketä maahan ja
maasta muuttajat
ovat?

Euroopan unioni

Lainsäädäntö

- Perustamissopimuksen turvaamat oikeudet EU-kansalaisille
- Asetus 883/2004
- Asetus 492/2011
- Maahanmuuttodirektiivit

Digitalisaatio

- SDG
- eIDAS
- EESSI
- (Eurooppalainen sosiaaliturvatunnus)
- ELA

EU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehittäminen

- Sosiaalisten oikeuksien pilari
- Suositus sosiaalisen suojelun saatavuudesta
- EMU:n sosiaalisen ulottuvuuden vahvistaminen
- Avoin koordinaatio

VOIKO KANSAINVÄLINEN LAINSÄÄDÄNTÖ VAIKUTTAА KOTIMAISEN LAINSÄÄDÄNNÖN SISÄLTÖÖN?

Ei

- Sosiaaliturvan taso, luokittelu, järjestäminen jne. ovat kansallisesti päätettävissä

Kyllä

- Kun ihminen liikkuu maiden välillä kansainvälinen lainsäädäntö voi vaikuttaa tiettyjen kansallisten määräysten soveltamiseen

EU:N VAIKUTUKSESTA

Perus- ja ihmisoikeudet

Avoin koordinaatio,
indikaattorit, parhaat käytänteet
voivat välillisesti vaikuttaa
sosiaaliturvaan

Maiden välillä liikkuvien
henkilöiden sosiaaliturvan
määräytymistä **sitovaa**
lainsäädäntö

SUOMEN PERUSTUSLAIN 19 §

Oikeus sosiaaliturvaan

Jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon.

Lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella.

Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

Julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ 883/2004 VAIKUTUKSISTA

Asuu Virossa – Työssä Suomessa

- Suomen sosiaaliturva
- Suomi vastaa lapsilisästä ja sairaanhoidosta myös perheenjäsenille Virossa, jos Virossa ei työssä toista puolisoa

Asuu Suomessa – Työssä Ruotsissa

- Ruotsin sosiaaliturva
- Ruotsi vastaa lapsilisistä ja sairaanhoidosta myös perheenjäsenille Suomessa, jos Suomessa ei työssä toista puolisoa

Asuu Espanjassa - Eläke Suomesta

- Espanjan sosiaaliturvassa
- Suomi vastaa sairaanhoidon kustannuksista Espanjalle

EU:N SOSIAALITURVAN KOORDINAATION (883/2004 & 987/2009) PERIAATTEET

Yhdenvertainen
kohtelu

Yksi maa

Kausien
yhteenlaskeminen

Eksportoiminen

Hyvä
hallinnollinen
yhteistyö

EU:N SOSIAALITURVAN KOORDINAATIOASETUKSEN 883/2004 SOVELTAMISALA SUHTEESSA 2004/38/EY JA 492/2011

EU:n sosiaaliturvan koordinaatioon kuuluvat sosiaaliturvan alat

- Yleiset ja erityiset sosiaaliturvajärjestelmät
- Maksuihin perustuvat tai perustumattomat
- Työnantajan tai laivanvarustajan velvoitteita koskeviin järjestelmiin

Maksuihin perustumattomat erityisetyudet

- **Rajoitetusti koordinaation piirissä**
- Ei eksportointia
- Voivat olla direktiivin 2004/38/EY soveltamisalassa

Sosiaalihuolto

- **Sosiaaliturvan koordinaation ulkopuolella**
- Ovat asetuksen 492/2011 soveltamisalassa
- Asetus 492/2011 on toissijainen 883/2004 nähden

EU-TUOMIOISTUIMEN OIKEUSKÄYTÄNNÖN MUKAAN 883/2004 SOSIAALITURVAETUUS ON ETUUS, JONKA

Myöntäminen etuudensaajalle

Perustuu
laissa
määriteltyyn
tilanteeseen

Ilman
yksilöllistä
tarveharkintaa

Liittyy
johonkin
asetuksen 3
art. mainittuun
vakuutus-
tapahtumaan

883/2004 SOVELTAMISALA

Sairausetuudet (raha- ja luontoisetuudet)

Äitiysetuudet – ja vastaavat isyysetuudet

Työkyvyttömyysetuudet

Vanhuusetuudet

Perhe-eläke-etuudet

Työtapaturma- ja ammattitautietuudet

Kuolemantapauksen johdosta myönnettävät avustukset

Työttömyysetuudet

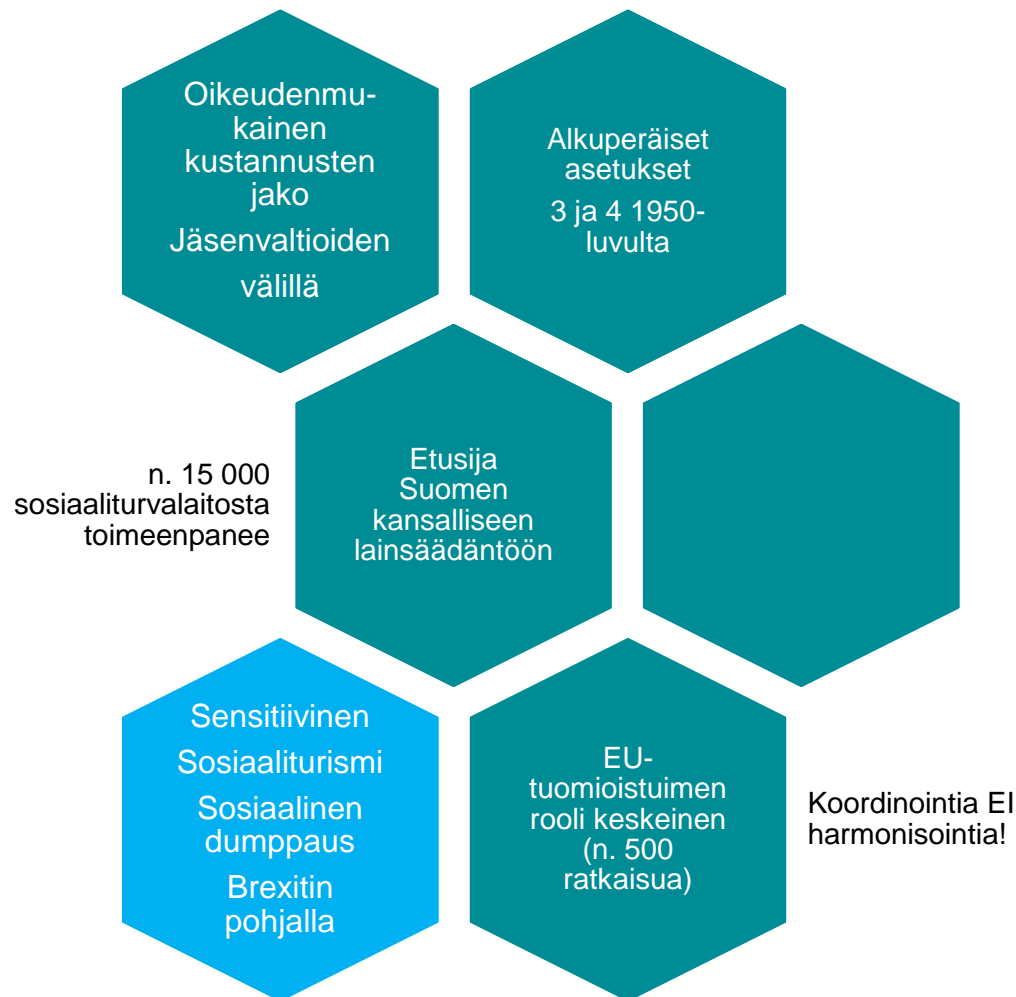
Varhaiseläke-etuudet

Perhe-etuudet

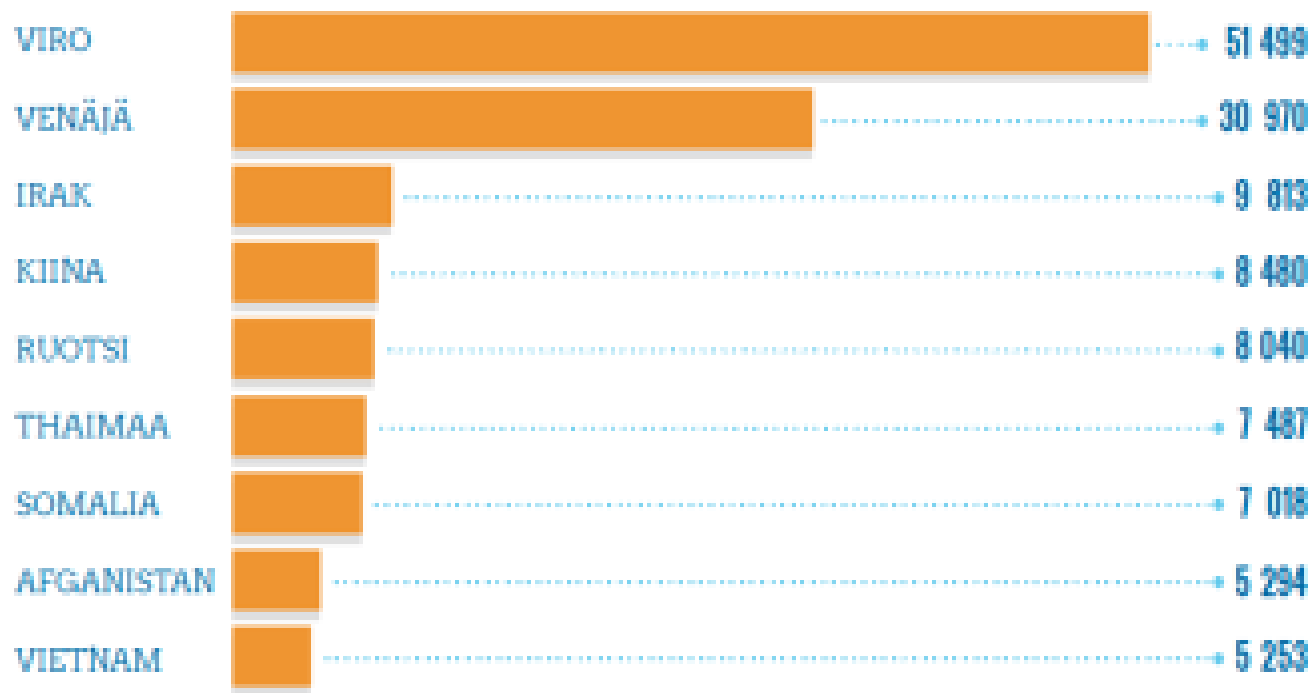

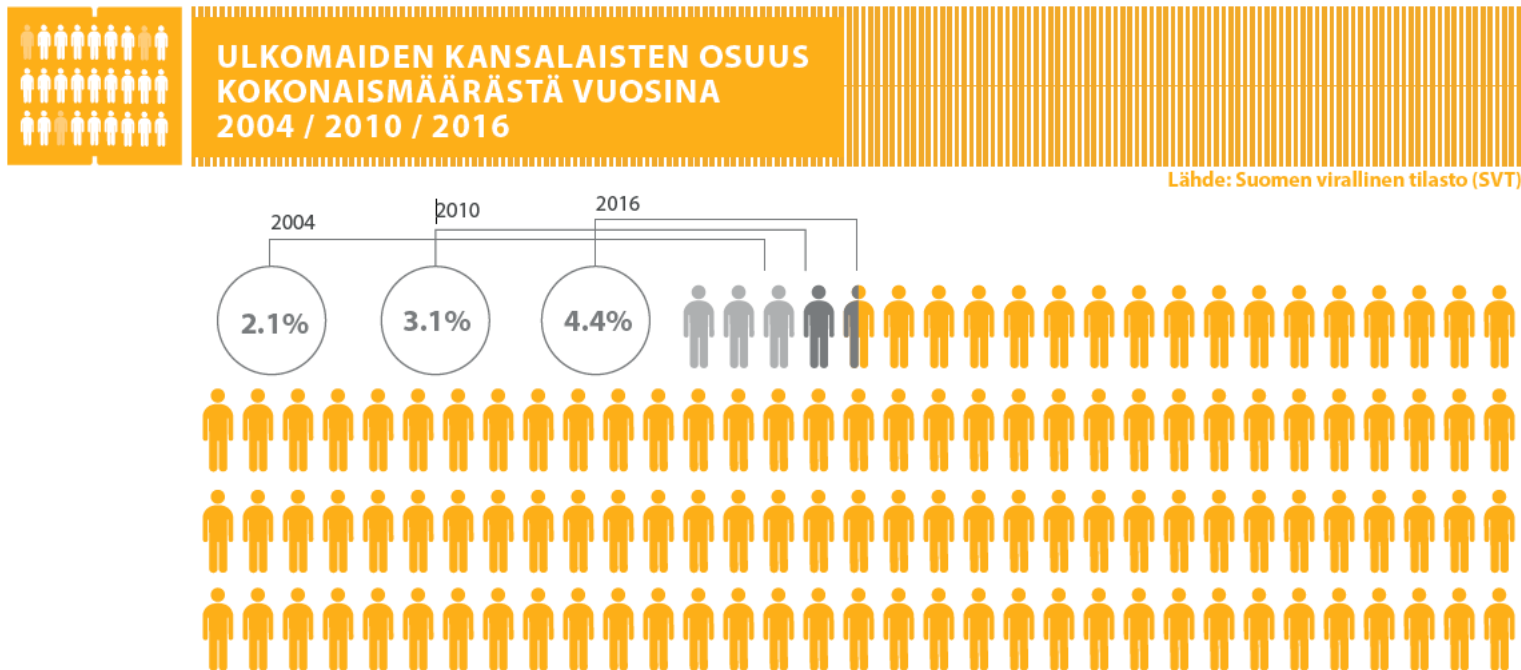

SOSIAALITURVAN KOORDINAATIOASETUKSET

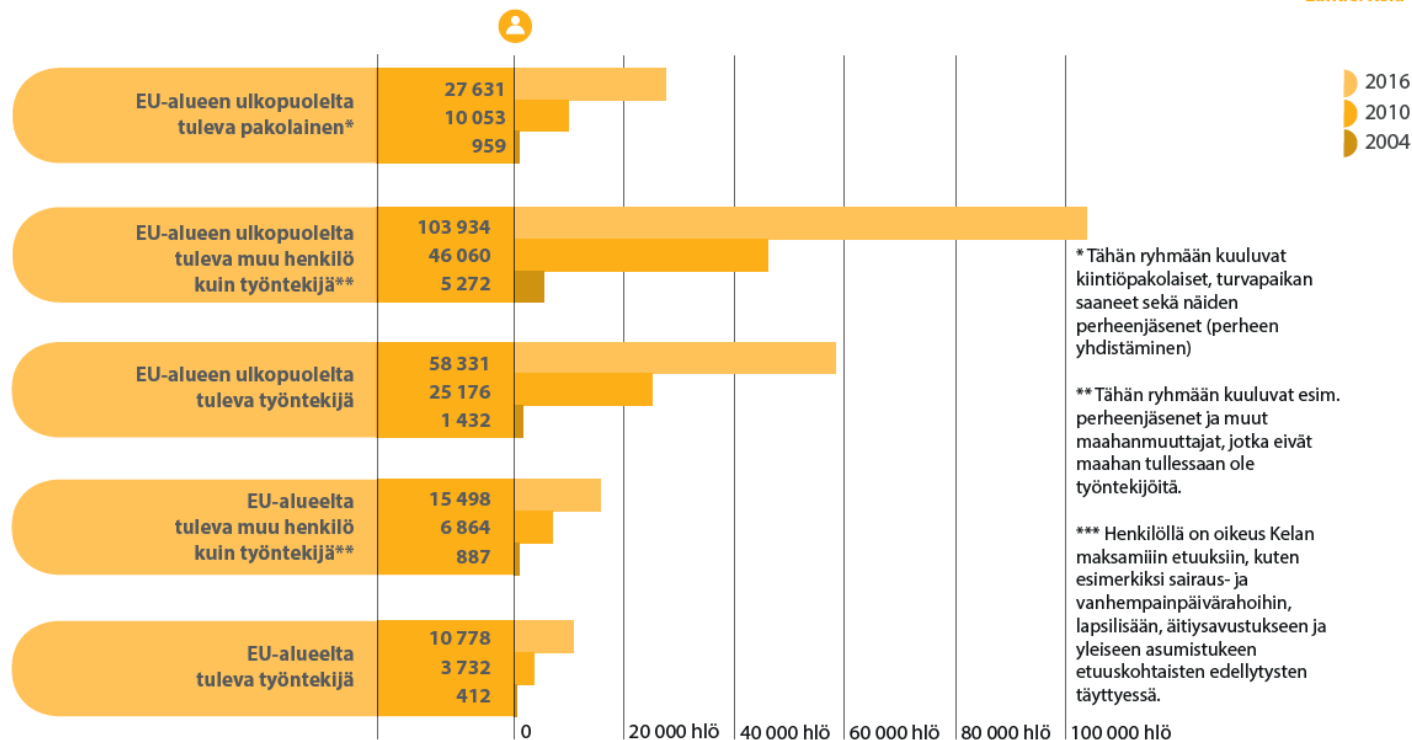
Ulkomaan kansalaiset Suomessa 2016

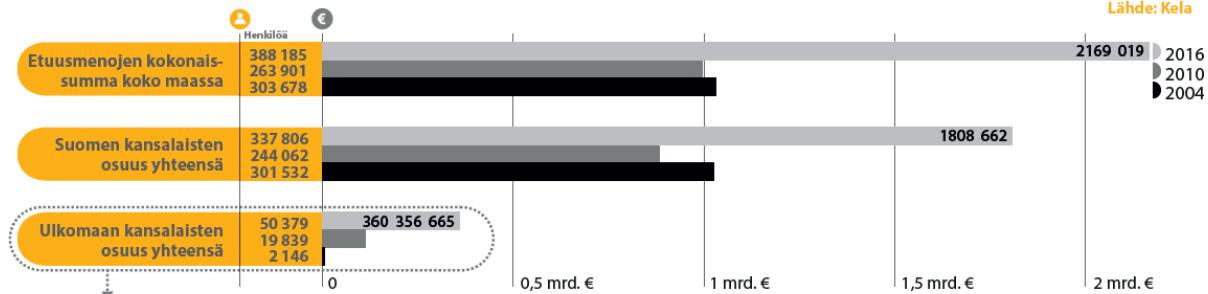
MAAHANMUUTTAJAT JOILLA OIKEUS KELAN TUKIIN*** **VUOSINA** **2004 / 2010 / 2016**

Lähde: Kela

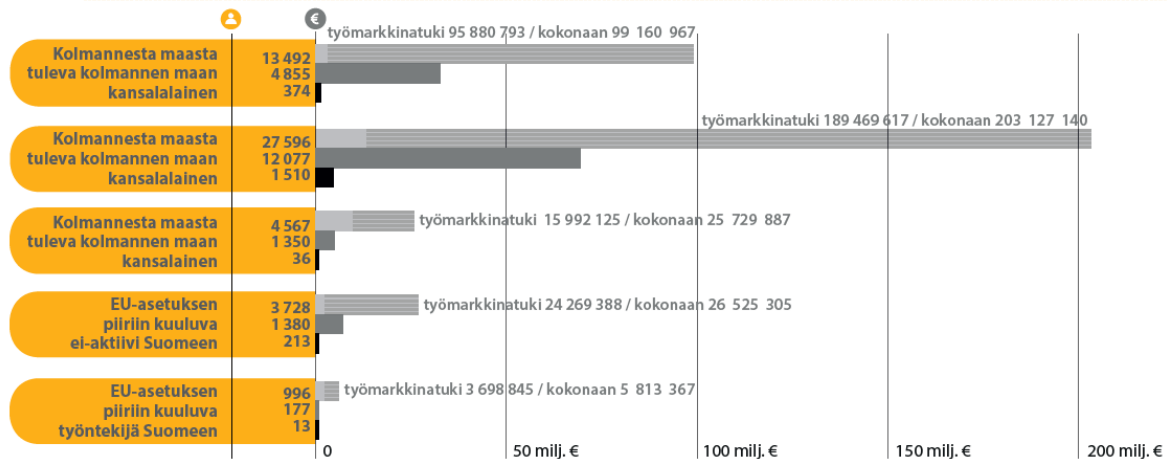

PERUSPÄIVÄRAHA JA TYÖMARKKINATUKI VUOSINA 2004 / 2010 / 2016

Lähde: Kela

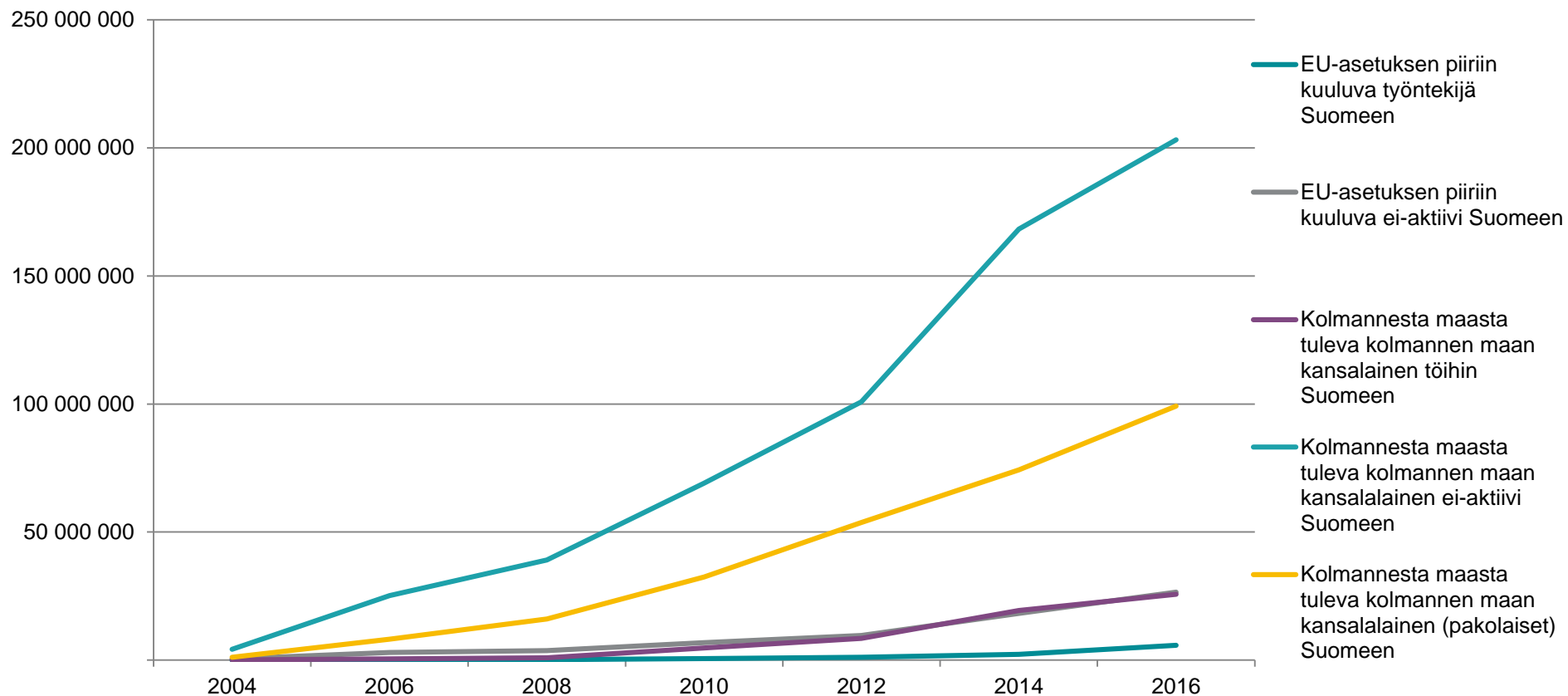

ULKOMAIDEN KANSALAISTEN PERUSPÄIVÄRAHA JA TYÖMARKKINATUKI YLEINEN ASUMISTUKI VUOSINA 2004, 2010 JA 2016

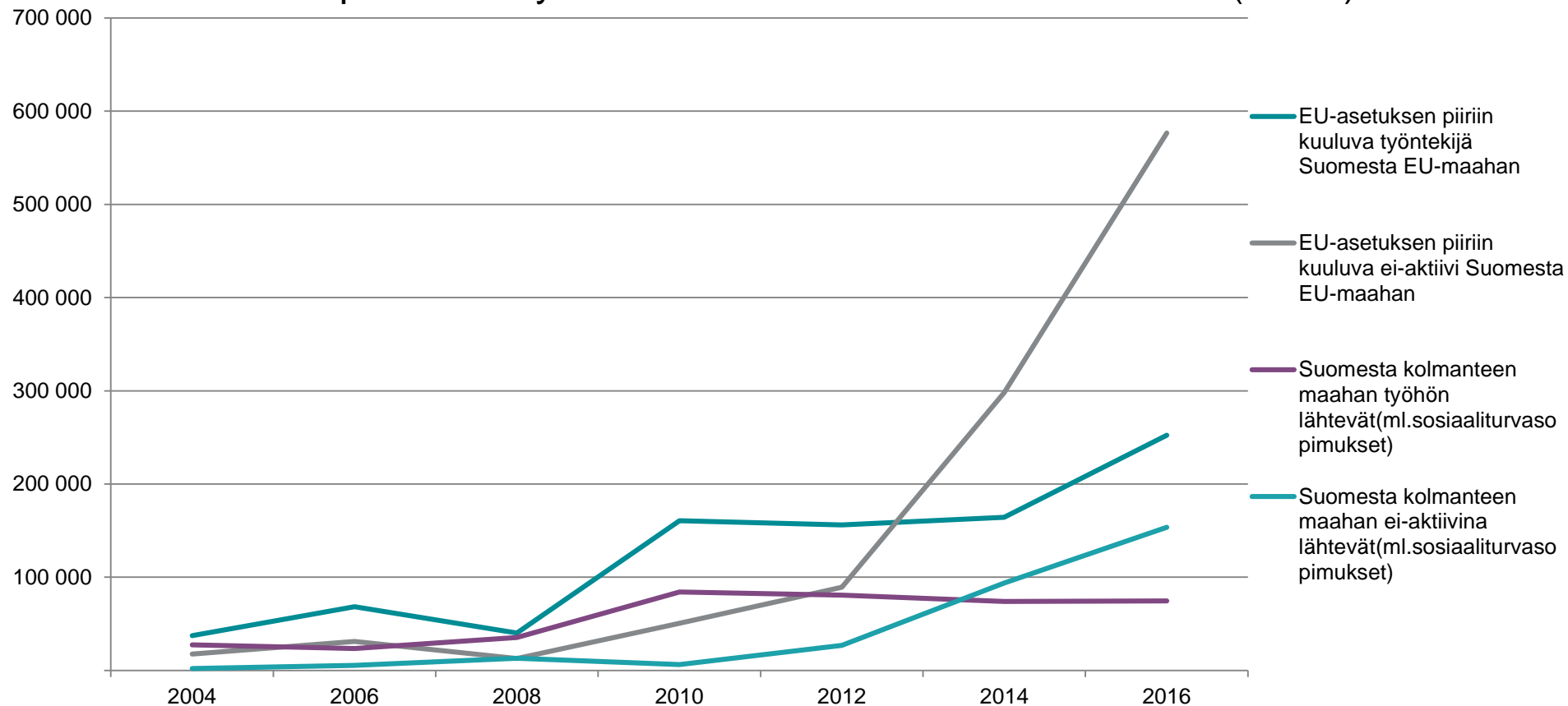

Peruspäiväraha työmarkkinatuki - Suomeen muuttaneet (euroa)

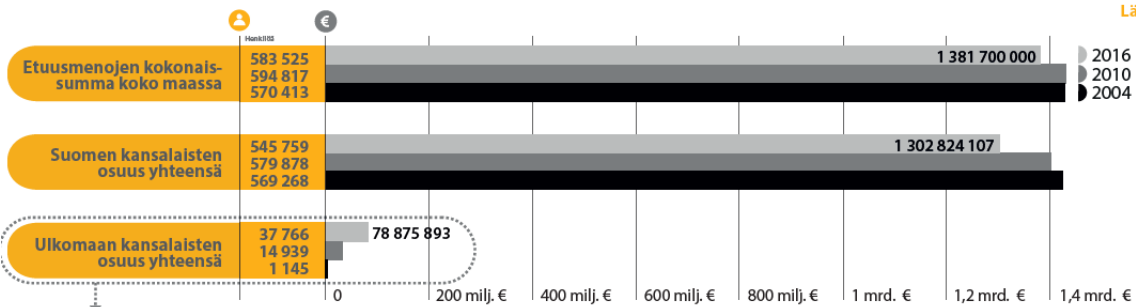

Peruspäiväraha työmarkkinatuki - Suomesta muuttaneet (euroa)

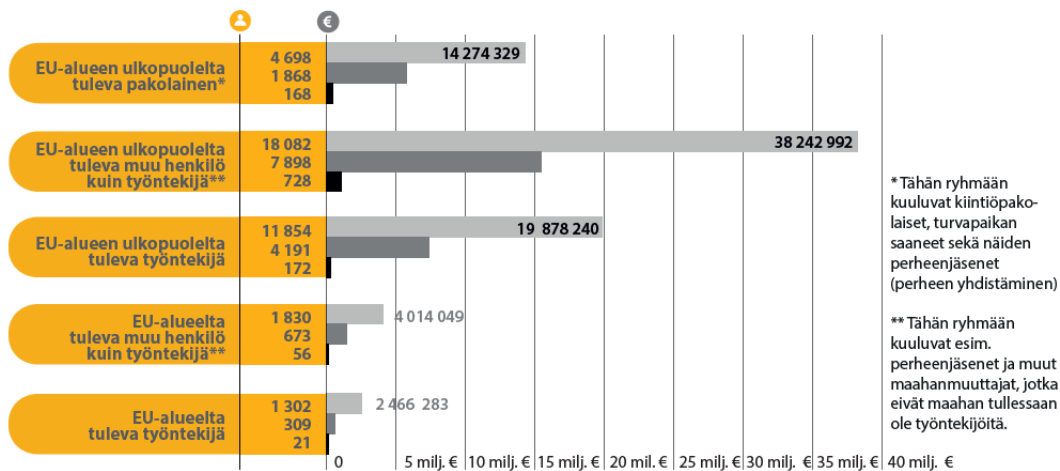

LAPSLISÄT VUOSINA 2004 / 2010 / 2016

Lähde: Kela

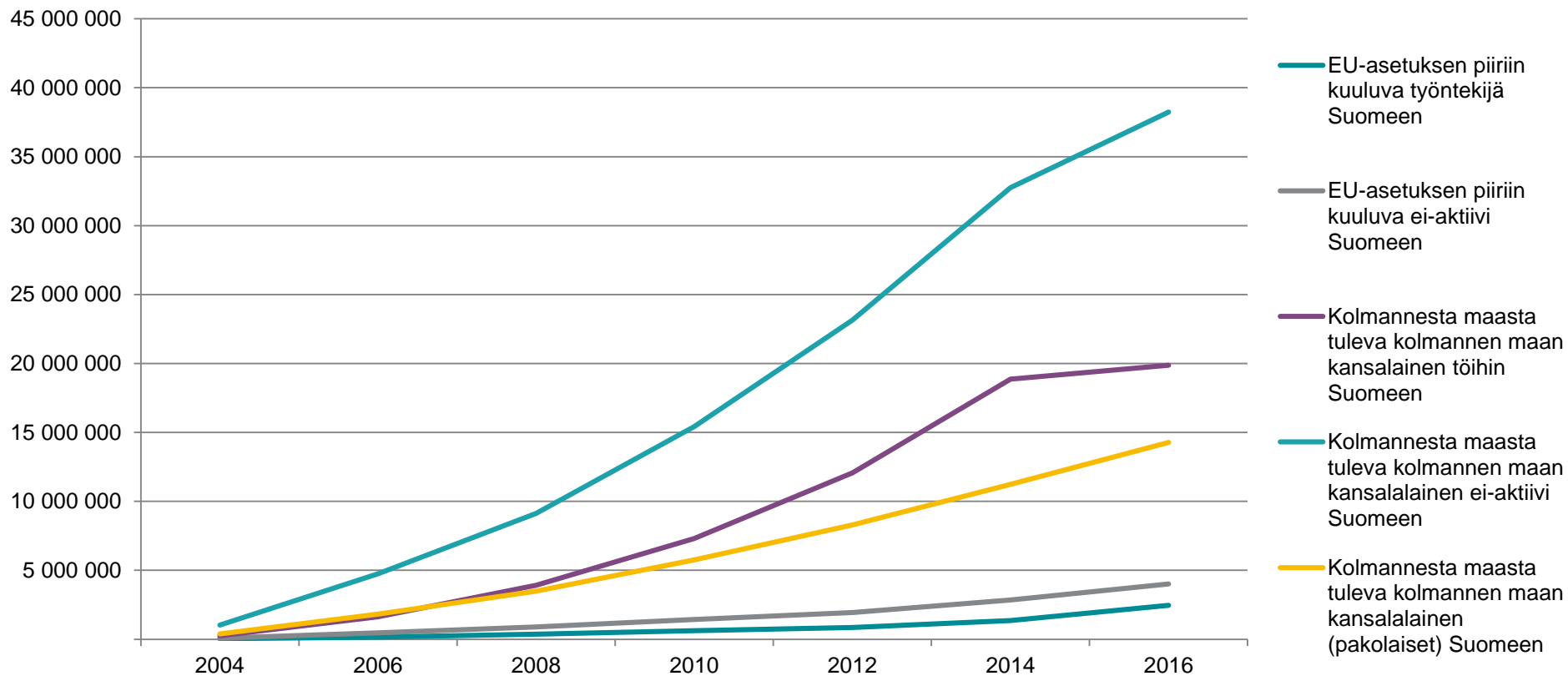

ULKOMAAAN KANSALAISTEN LAPSLISÄT VUOSINA 2004, 2010 JA 2016

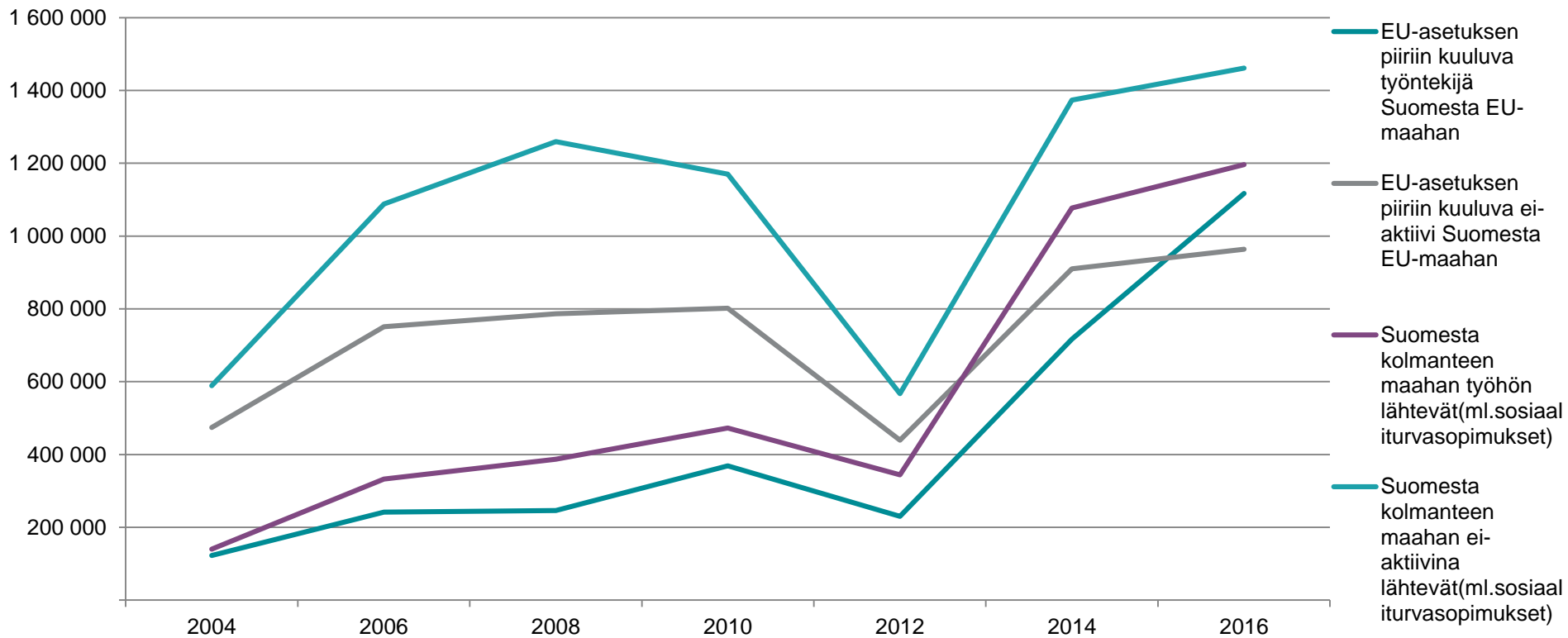

Lapsilisät - Suomeen muuttaneet (euroa)

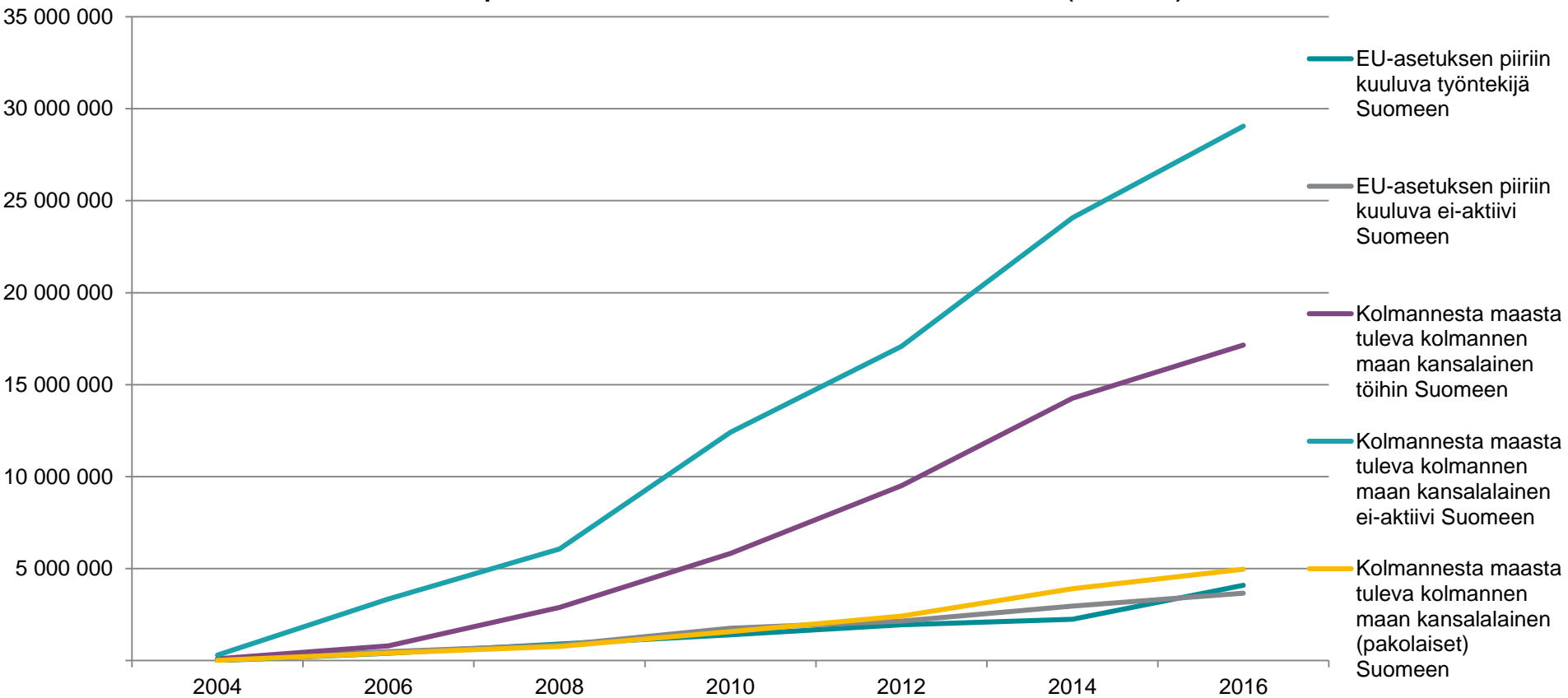

Lapsilisä - Suomesta muuttaneet (euroa)

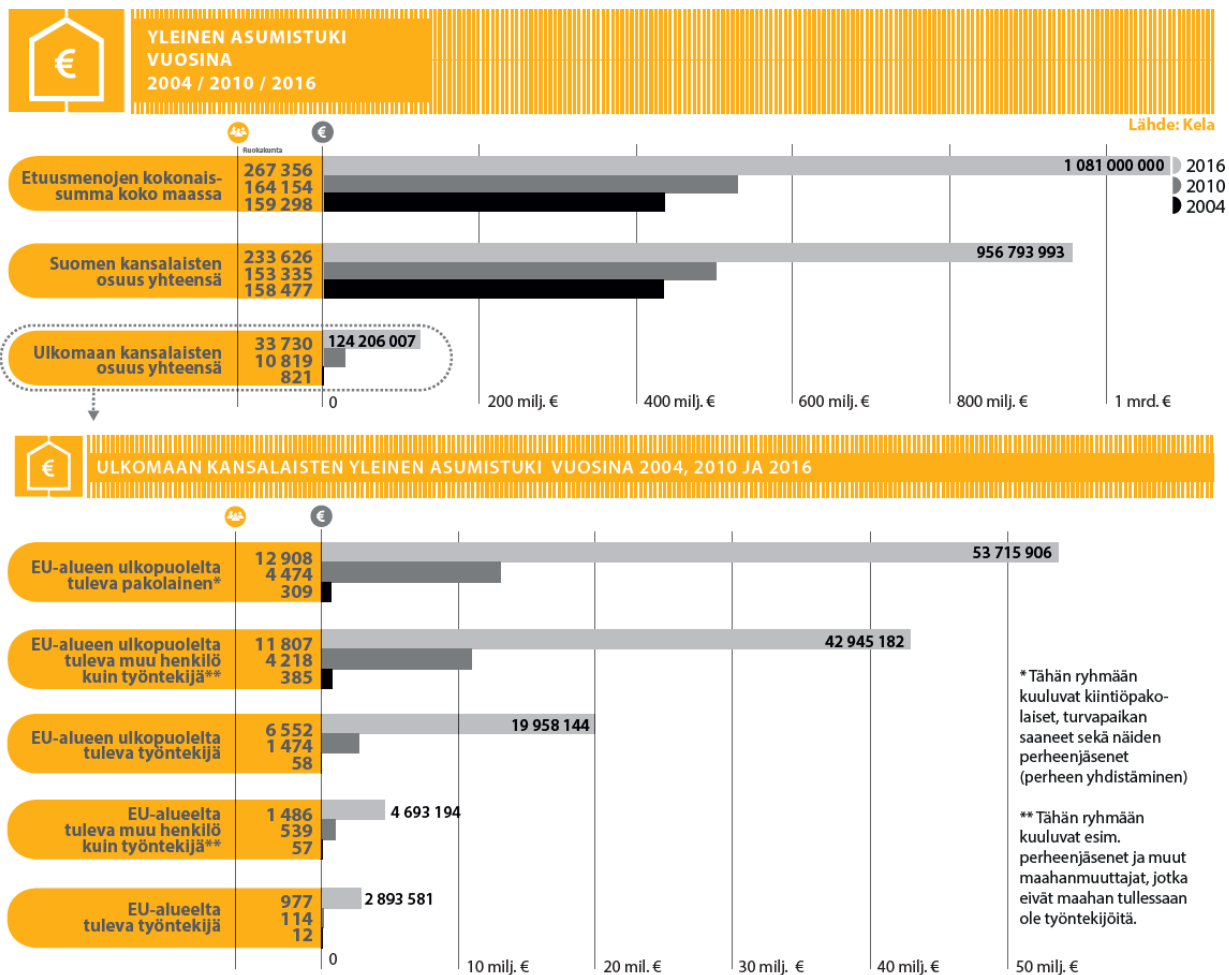
Vanhempainraha - Suomeen muuttaneet (euroa)

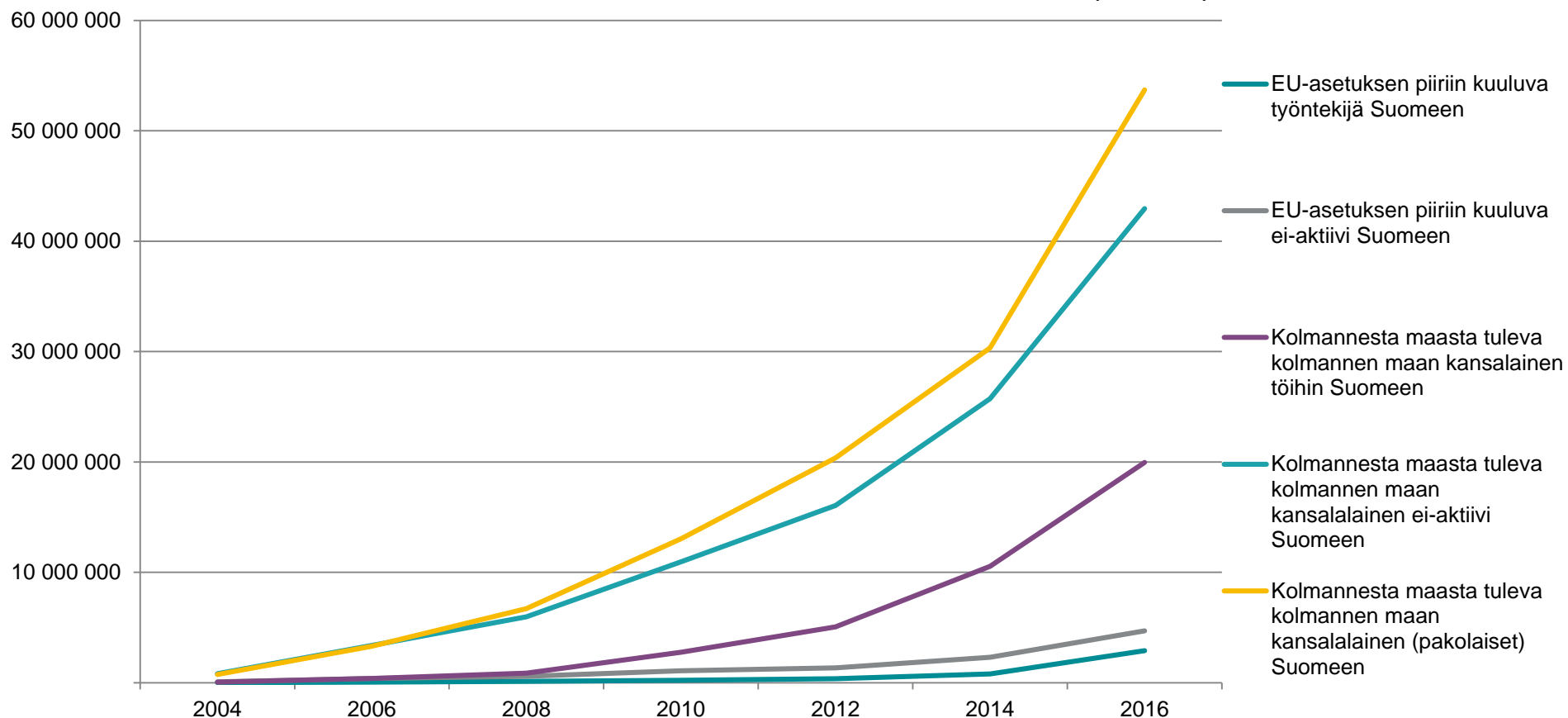
Vanhempainraha - Suomesta muuttaneet (euroa)

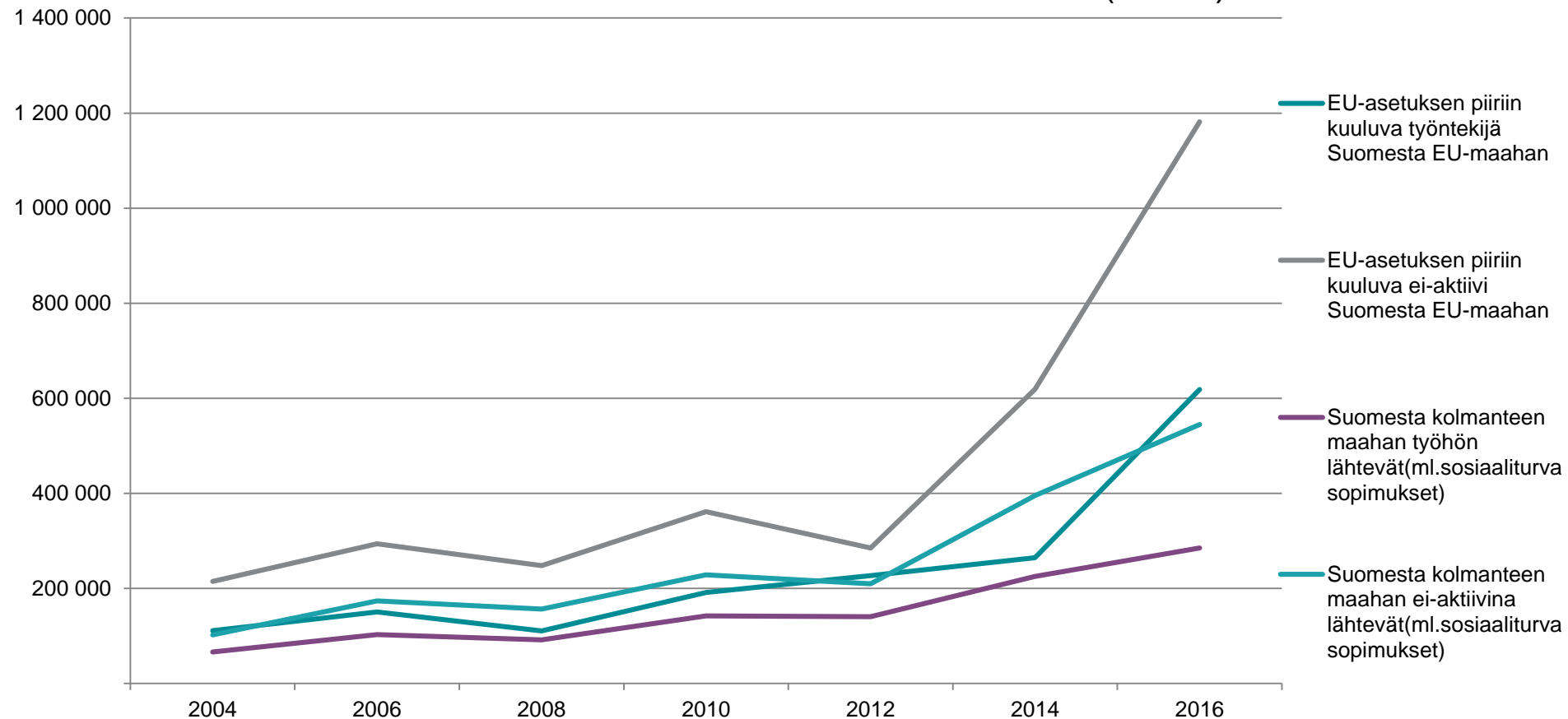

Yleinen asumistuki - Suomeen muuttaneet (euroa)

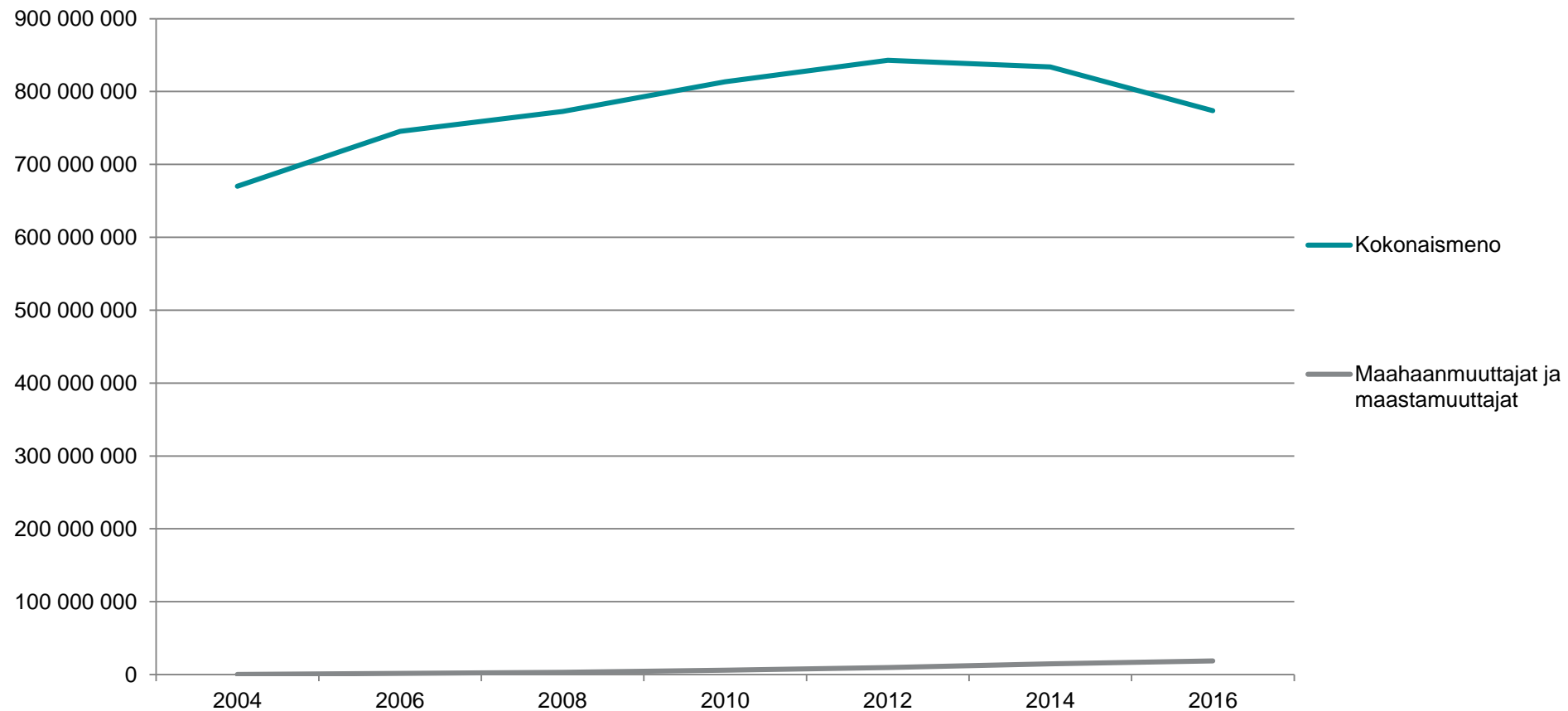

Yleinen asumistuki - Suomesta muuttaneet (euroa)

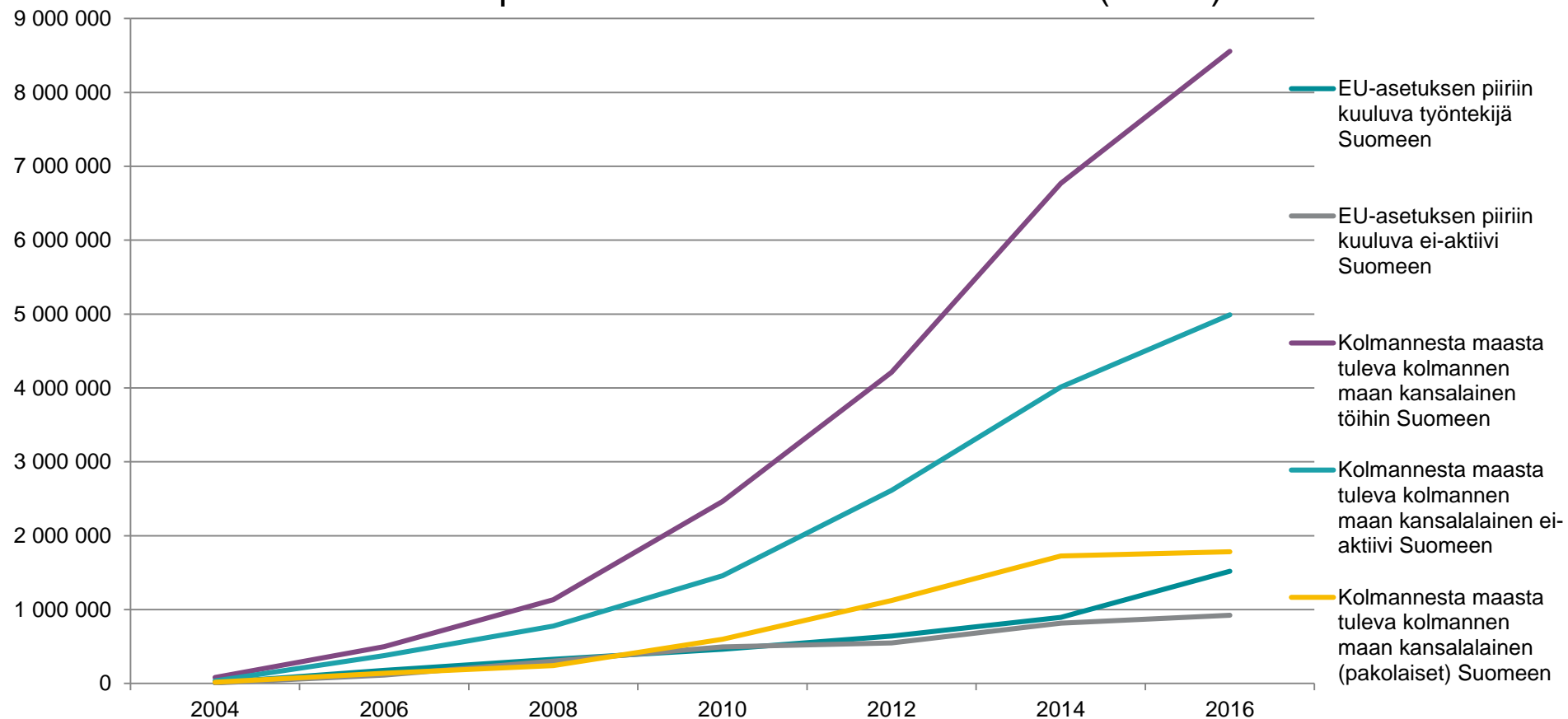

Sairauspäiväraha (euroa)

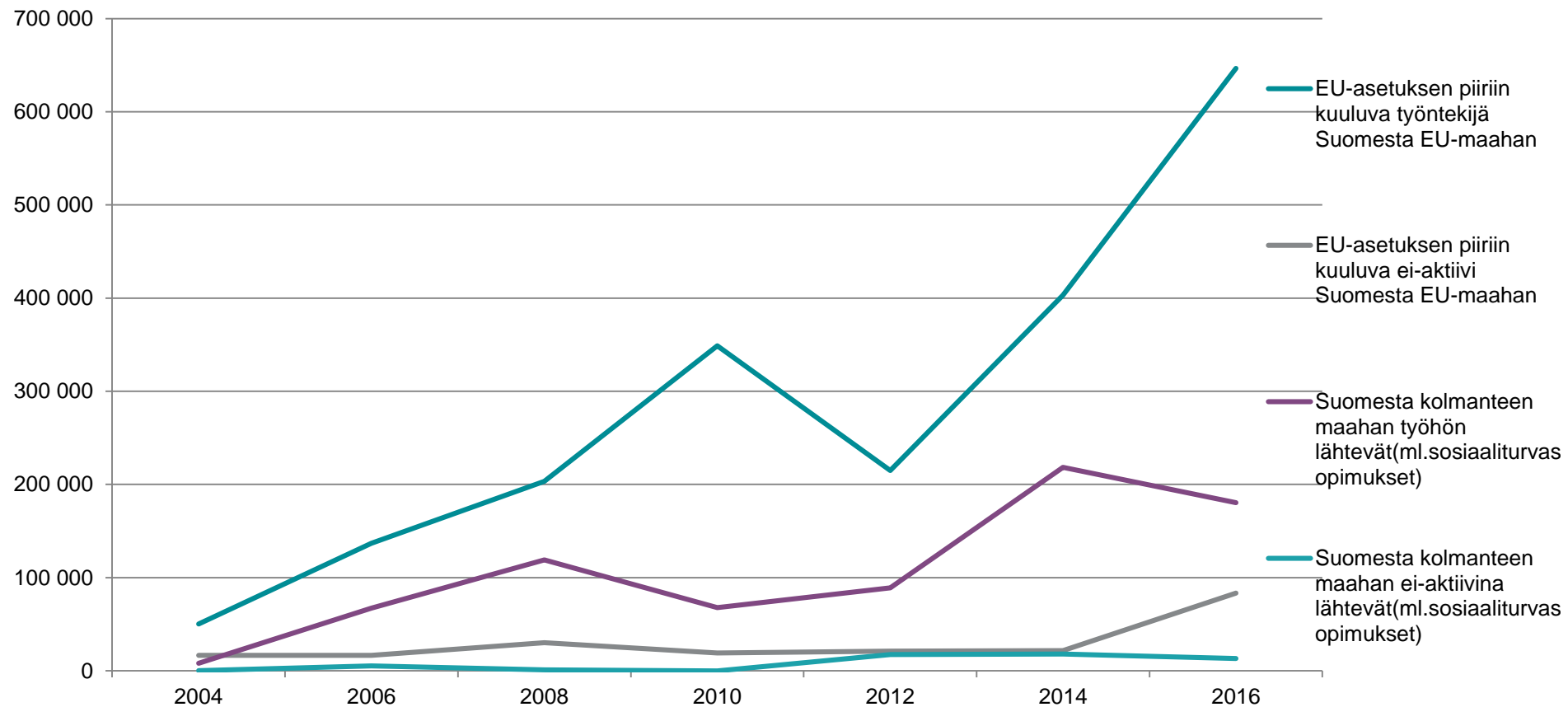

Sairauspäiväraha - Suomeen muuttaneet (euroa)

Sairauspäiväraha - Suomesta muuttaneet (euroa)

SUOMALAISEN SOSIAALITURVAJÄRJESTELMÄN ERITYISPIIRTEET

Universaalit yksilölliset
oikeudet
Kattavat perusturvaetuuudet

Digitaalisatio ilman face to
face kohtaamista

Verrattain pitkä
rahaetuksien maksaminen
ilman mahdollisuutta ja
velvollisuutta tukeen ja
palveluihin

ONKO ASUMISPERUSTEISELLA SOSIAALITURVALLA TULEVAISUUTTA?

Lisääntyvä liikkuvuus

Asumisperustei-
sen järjestelmän
rahoituksen
kestävyys

Työn uudet muodot*
(* *Bismarkkilaiset
vakuutusperusteiset
järjestelmät kriisissä*)

Asumisperusteinen
järjestelmä
turvaverkkona

Voisiko Suomi toimia edelläkävijänä ?

Suomen sosiaaliturvan vahvuuksia

Laaja kattavuus
perusturva-
etuuksille

Sosiaaliturvalle
ja verorahoittei-
suudelle
laaja legitimizeetti
kansalta

Yrittäjien
lakisääteinen
sosiaaliturva
kattavaa